

Alleen al het eerste verhaal van Jo Ridderikhoff over het Grote Noord biedt stof voor wel honderd vervolgartikelen.

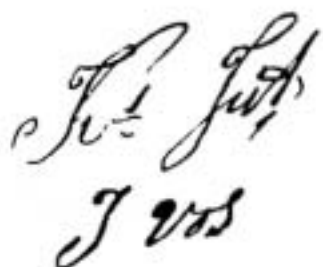
Een zin die mijn aandacht trok was: „Naast Kaag woonde wat teruggetrokken de familie K. Jut“(1). Deze naam intrigeerde mij. Want in mijn jeugd kende ik een Jantje Jut. Die woonde in de Smidsteeg in Leiden, een zijsteeg van de Morsstraat waar mijn vader een slagerij had. Jantje Jut, ik weet niet of het zijn echte naam was, was zeer berucht in de buurt. Hij heeft een van mijn broers ooit eens met een hamer een gat in zijn kop geslagen. Zijn moeder was zeer vervaarlijk en vermoedelijk ook zeer vruchtbaar; herhaaldelijk werden kinderen bij haar weggehaald, maar haar kindertal leek desondanks niet te slinken.

Volgens verschillende woordenboeken heeft „Jut“ een negatieve bijklank: stranddief, Dove Jut, Malle Jut, Domme Jut, Jut en Jul. Het Woordenboek der Nederlandsche Taal meldt dat zelfs de betekenis „iemand uit Jutland“ veelal met verachting, als scheldnaam wordt gebruikt.

Het werd er niet beter op toen in 1876 een zekere Jacobus Jut als hoofdschuldige in de moord op een weduwe en een dienstbode in Den Haag werd berecht. Toen is ook het bekende kermisvermaak aan zijn naam „de kop van Jut“ gekomen, of misschien wel ontstaan (2). Of dit sinds het incident met Jantje Jut een speciale aantrekkingskracht op mijn broer heeft uitgeoefend moet ik hem nog eens vragen.

We zullen vermoedelijk nooit weten of de Hoornse familie Jut onder de negatieve bijklank van haar achternaam heeft geleden. Of is de mededeling van Ridderikhoff, dat zij „wat teruggetrokken“ leefde, daarvoor toch een aanwijzing?

De familie bestond uit Klaas Jut en zijn vrouw Jannetje Vos. Klaas Jut is op 3 januari 1835 in Oudorp geboren als zoon van de „lombardhouder“ Simon Jut en Anna Catrina Lommert. Op 7 augustus 1858, toen hij 23 was, kwam hij naar Hoorn. Twee jaar later, 3 augustus 1860, trouwde hij er met de 22-jarige Hoornse Jannetje Vos, dochter van een bezemmaker. Jut was doopsgezind; zijn vrouw hersteld luthers, maar zij sloten zich later aan bij de Gereformeerde Kerk.

Het paar woonde aanvankelijk op het Kleine Noord wijk 6 nummers 207, 247 en 270; welke tegenwoordige nummers dit zijn ben ik niet nagegaan. Later woonden zij op het Breed 6/18 en tenslotte op het Grote Noord 5/58, in 1889 omgenummerd tot 48. Het is tegenwoordig de bloemenzaak van Haring, waarvan de zolderverdieping op 5 augustus 1982 is uitgebrand (3).

Klaas Jut was aanvankelijk koek- en banketbakker. In 1882 kocht hij het pand aan het Grote Noord van de goud- en zilversmid Gerrit Zeeman (4). Klaas Jut wordt in die tijd soms aangeduid als wijnkoper, soms zonder beroep. Vermoedelijk heeft hij het pand alleen als woonhuis gebruikt. Hij bezat ook nog een schuur en erf aan de Koepoortsweg, die hij in 1900 verkocht. Het echtpaar bleef kinderloos. Vanaf 1883 woonde Emelia Gerarde Thomson uit Sijbekarspel enige tijd bij hen in huis, en na 1900 hun neef Nicolaas Mattheus Gijzelaar, op 13 juni 1891 in Medemblik geboren.

Klaas Jut is op 10 januari 1904 aan het Grote Noord overleden; hij is 69 jaar oud geworden. Jannetje Vos bleef daarna nog jarenlang in het huis wonen, tot ze er op 5 januari 1926 op hoge leeftijd (87) is overleden (5).

Aantekeningen

1. Oud-Hoorn 6 (1984) blz. 16.
2. Woordenboek der Nederlandsche Taal, bewerkt door M. de Vries en L. A. te Winkel (s-Gravenhage/Leiden 1882-), deel VII, kolom 576-579.
Zie voor de geslachtsnaam ook (door mij niet geraadpleegd): J. Winkler, De Nederlandsche geslachtsnamen in oorsprong, geschiedenis en beteekenis (Haarlem 1885), blz. 194; Van Jut tot Jutten, periodiek, uitgegeven vanwege de Vereniging tot bestudering der verspreiding en folklore der familiën die het stamwoord Jut bevatten (Bergen op Zoom 1935-1936).
3. Noordhollands Dagblad-Dagblad voor West-Friesland 6-8-1982.
4. Gemeentearchief Hoorn 1816-1949 (GAH), kadastrale registers, voorl. inv.nrs. 10 en 14, artikelen 2198/9 en 4611/1.
5. GAH, bevolkingsregisters, inv.nrs. 58 fol. 14, 14 fol. 34, 24 fol. J 89, 42 fol. J 60 en 99 (gezinskaart).